

ด่วนที่สุด

ที่ วธ ๐๓๐๓/๒๓๘๗

กระทรวงวัฒนธรรม

๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร

เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐

๕

มีเดียนายน ๒๕๖๒

เรื่อง โครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี จำนวน ๔๐ ฉบับ
๒. โครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) จำนวน ๔๐ ฉบับ
๓. รายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี
ตามมาตรา ๒๗ จำนวน ๔๐ ฉบับ

ด้วยกระทรวงวัฒนธรรม ขอเสนอเรื่อง โครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงวัฒนธรรม ได้เห็นชอบให้นำ เรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

พระไตรปิฎกเป็นคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บันทึกเป็นภาษาบาลี สืบทอดมาเป็น ระยะเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปี ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกในประเทศไทยจำนวนหลายครั้ง ตั้งแต่อาณาจักร ล้านนา อาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์

พระไตรปิฎกในสมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้สานต่องานรวบรวมคัดลอกคัมภีร์พระไตรปิฎกที่พระเจ้าตากสินมหาราชทรงริเริ่มไว้แต่ครั้ง กรุงธนบุรี แต่สิ้นรัชกาลก่อนที่คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับหอหลวงเสร็จสมบูรณ์ แต่กระนั้นข้อความใน พระไตรปิฎกฉบับหลวงที่รวบรวมขึ้นใหม่นี้ยังคลาดเคลื่อนอยู่มาก จึงโปรดเกล้าฯ ให้กระทำการสังคายนา พระไตรปิฎกเป็นครั้งแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ ณ วัดนิพพานาราม โดยนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับหอหลวง ที่ทรงให้สร้างขึ้นก่อนหน้านั้นมาตรวจสอบ พระไตรปิฎกชุดนี้จึงเรียกว่าฉบับ “สังคายนา หรือ ฉบับครูเดิม” และเรียกฉบับที่จารจารึกหลังการสังคายนาว่า “ฉบับทองใหญ่”

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รับสั่งให้สำรวจตรวจสอบคัมภีร์ พระไตรปิฎกที่ประดิษฐาน ณ หอพระมณเฑียรธรรม ทำให้พบว่าคัมภีร์พระไตรปิฎกหลวงบางชุดสูญหายไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกหลวงขึ้นซ่อมแซมฉบับที่สูญหายไปจนครบบริบูรณ์ และได้ สร้างคัมภีร์ใหม่ขึ้นอีกฉบับ เรียกว่า “ฉบับรดน้ำแดง”

ในรัชสมัย...

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นยุคที่มีการสร้างพระไตรปิฎกจำนวนมาก และมีความประณีตงดงาม อักษรมีความถูกต้องครบถ้วน เพราะเหตุที่ทรงให้การสนับสนุนทั้งการศึกษาภาษาบาลีและอักษรอื่นๆ ได้แก่ อักษรสิงหล และอักษรมอญไปควบคู่กัน เพื่อประโยชน์ในการปริวรรตถ่ายทอดภาษาบาลีที่จารลงในใบลานด้วยอักษรมอญ และสิงหลให้เป็นอักษรขอมอย่างถูกต้องแม่นยำ

จวบจนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีบทบาทในการสร้างพระไตรปิฎกตั้งแต่สมัยดำรงอยู่ในสมณเพศตลอดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาพระไตรปิฎกอย่างละเอียดถี่ถ้วน ทรงรับเป็นธุระตรวจสอบคัมภีร์พระไตรปิฎกที่มีในแผ่นดิน และโปรดเกล้าฯ ให้เสาะหาคัมภีร์จากต่างประเทศมาเทียบเคียงและเสริมส่วนที่ขาดหายให้สมบูรณ์ โปรดเกล้าฯ ให้สมณทูตไปอัญเชิญคัมภีร์พระไตรปิฎกจากลังกามาสู่สยามขณะเดียวกัน หากคัมภีร์ใดไม่มีในลังกาก็ทรงให้พระภิกษุสงฆ์แลกเปลี่ยนไปคัดลอกได้ เป็นการค้นคว้าแลกเปลี่ยนความรู้ทางพระพุทธศาสนาและเจริญสัมพันธไมตรีระหว่าง ๒ ประเทศให้แน่นแฟ้นขึ้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างคัมภีร์ใบลานหลวงด้วยอักษรขอมตามธรรมเนียมปฏิบัติแห่งพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี และมีพระบรมราชโองการให้พิมพ์พระไตรปิฎกจุลจอมเกล้าบรมธรรมมิกมหาราช ร.ศ. ๑๑๒ จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๓๙ เล่ม พระราชทานไปยังวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยและสถาบันการศึกษาทั่วโลก การเปลี่ยนวิธีการบันทึกพระไตรปิฎกจากการจารจารึกลงในใบลานเป็นการพิมพ์ด้วยกระดาษเย็บเข้าเล่มเป็นหนังสือ และนับเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นเล่มด้วยอักษรไทย เป็นการฉลองการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จราชสมบัติมาครบ ๒๕ ปี

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอาราธนาสมเด็จพระสังฆราชเจ้าให้ทรงเป็นแม่กองชำระคัมภีร์อรรถกถา แล้วทรงบริจาคพระราชทรัพย์ให้จัดพิมพ์อรรถกถาพระไตรปิฎกเป็นเล่มสมุดพระราชทานในราชอาณาจักร และพระราชทานในนานาประเทศ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ชำระและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ในรัชกาลที่ ๕ จากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม ให้ครบ ๔๕ เล่ม การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกในครั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่มีการจัดพิมพ์พระไตรปิฎกบาลีฉบับอักษรไทยจนบริบูรณ์ และได้ขนานนามพระไตรปิฎกชุดนี้ว่า “พระไตรปิฎกสยามรัฐ” ซึ่งมีตราข้างเป็นเครื่องหมายซึ่งหมายความว่า พระไตรปิฎกฉบับนี้เป็นของชาวไทยทุกคน

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระราชทานให้กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะสงฆ์ไทย ตรวจชำระและแปลพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยขึ้นเป็นฉบับภาษาไทยที่สมบูรณ์เป็นครั้งแรก โดยใช้นามว่า “พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง” ต่อมา มีหลายหน่วยงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับต่าง ๆ ขึ้นเนื่องในวาระต่าง ๆ อาทิ พระไตรปิฎกบาฬี ฉบับมหาสังคายนาสากลนานาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๐ อักษรโรมัน พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกบาลี-ไทย ฉบับภูมิพโลภิกขุ และพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน มหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นต้น

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ มีการเผยแพร่พระไตรปิฎกซึ่งได้รับการแปลเป็นฉบับภาษาอังกฤษ (ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลีอักษรโรมัน) ซึ่งแพร่หลายในปัจจุบัน เป็นฉบับที่แปลโดย Pali Text Society (PTS) สหราชอาณาจักร เป็นพระไตรปิฎกและอรรถกถาฉบับอักษรโรมัน ของสมาคมบาลีปกรณ์ แห่งสหราชอาณาจักร (ปัจจุบัน สมาคมบาลีปกรณ์ คือ Pali Text Society) โดยการแปลใช้การคัดลอกเอาพระไตรปิฎกบาลีฉบับอักษรสิงหลของลังกา ฉบับอักษรไทยของประเทศไทย และฉบับอักษรของพม่าจากประเทศพม่า เนื่องจากชาวตะวันตกไม่เคยมีพระไตรปิฎกภาษาบาลีมาก่อน จึงใช้เทียบเคียงและพิมพ์เป็นอักษรโรมัน

ปัจจุบันศาสนาพุทธ มีผู้นับถือศาสนาเป็นอันดับที่ ๔ ของประชากรทั่วโลก โดยมีจำนวนผู้นับถือส่วนใหญ่อยู่ในทวีปเอเชีย ทั้งในเอเชียกลาง เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีผู้นับถือทั่วโลกประมาณ ๗๐๐ ล้านคน ดังนั้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะมีการดำเนินโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) โดยใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับในการแปลเป็นภาษาอังกฤษ เป็นครั้งแรก เพื่อที่จะได้เผยแผ่หลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เข้าถึงประชาชนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

เนื่องในโอกาสสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ของประเทศไทย โดยมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก นับได้ว่าเป็นสวัสดิมงคลแก่บ้านเมือง และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจแก่ปวงชนชาวไทย ทว่าล้วน ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญและศักดิ์สิทธิ์อย่างยิ่งที่จะต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ดังนั้น เพื่อถวายพระราชกุศลและเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมหามงคลดังกล่าว กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนาจึงเห็นควรดำเนินโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) ร่วมกับมหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในนามรัฐบาล

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) เป็นโครงการที่ดำเนินการเป็นครั้งแรก และเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนา มหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อถวายพระราชกุศลและเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ของประเทศไทย และทรงประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก พร้อมทั้งจะเน้นการเผยแผ่และสืบทอดพระพุทธศาสนาสู่ประชาคมโลก ในนามรัฐบาล จึงเห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เนื่องจากโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษกปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ของประเทศไทย และประกาศ พระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก จึงมีความจำเป็นต้องวางแผน และเร่งเตรียมความพร้อมเพื่อกำหนดดำเนินงานตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป กระทรวงวัฒนธรรม จึงขอความอนุเคราะห์ให้นำเสนอเรื่องดังกล่าวในการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ ทั้งนี้ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จะนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบ ต่อไป

๔. สำคัญ

๔.๑ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธานการประชุมหารือแนวทางการดำเนินโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนา กรมบัญชีกลาง และสำนักงานงบประมาณ โดยที่ประชุมมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนา บูรณาการร่วมกับมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ โดยใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทยฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับในการแปลเป็นภาษาอังกฤษ และขอให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบในหลักการในการดำเนินโครงการในนามรัฐบาล

๔.๒ ที่ประชุมมหาเถรสมาคม (มส.) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบตามที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เสนอโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) เพื่อถวายพระราชกุศลและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสที่พระองค์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ของประเทศไทย และประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญและศักดิ์สิทธิ์อย่างยิ่งที่ต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ไทย และเพื่อเป็นการเผยแผ่และสืบทอดพระพุทธศาสนาสู่ประชาคมโลก รวมทั้งเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดทำโครงการฯ โดยมีหน่วยงานร่วมดำเนินการได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนา มหาเถรสมาคม. และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๔.๓ ขั้นตอนการดำเนินงานระหว่าง มหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม ประกอบด้วย

(๑) เดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนา เสนอขออนุมัติโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบดำเนินโครงการในนามรัฐบาล

(๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดทำโครงการฯ รวมทั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ โดยคณะกรรมการที่ผ่านการเห็นชอบของมหาเถรสมาคม เพื่อวางแผน เร่งเตรียมการและดำเนินงานในระยะเริ่มต้น

(๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ ดำเนินการแปลพระไตรปิฎก ภาษาบาลีอักษรไทยฉบับสยามรัฐเป็นภาษาอังกฤษ โดยคณะกรรมการที่ผ่านการเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

(๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์พระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ

๔.๔ ประโยชน์ที่จะได้รับ

(๑) ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถนำหลักธรรมคำสอนในพระไตรปิฎกไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

(๒) เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ทั้งในประเทศไทยและประชาคมโลก

๕. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

โครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) จะเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนา มหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นจำนวนเงิน ๘๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (แปดสิบล้านบาทถ้วน) รายละเอียดดังนี้

๕.๑ งบประมาณเหลือจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของกรมการศาสนา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเพื่อวางแผน และเตรียมการดำเนินงาน จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน)

๕.๒ ปรับคำขอจัดตั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมการศาสนา งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ เป็นจำนวนเงิน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สี่สิบล้านบาทถ้วน)

๕.๓ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นจำนวนเงิน ๓๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามสิบล้านเก้าพันบาทถ้วน)

๖. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงวัฒนธรรม จึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๖.๑ เห็นชอบในหลักการการดำเนินโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) ในนามรัฐบาล โดยการบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงวัฒนธรรม มหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๖.๒ มอบสำนักงบประมาณ พิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการจัดทำพระไตรปิฎก ฉบับภาษาอังกฤษ (Tipitaka English Version) ตามโครงการดังกล่าวอย่างเพียงพอและเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ว) 11/๗

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

กรมการศาสนา

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

โทร. ๐ ๒๐๙ ๓๓๗๒๗

โทรสาร ๐ ๒๒๐๒ ๙๖๓๔